

สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

นางสาวพัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STATE AND PROBLEMS OF PRESCHOOL PLAYGROUND MANAGEMENT
IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Patcharin Limsupreeyarat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education
Department of Curriculum Instruction and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

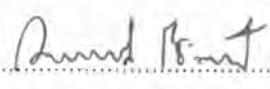
491869

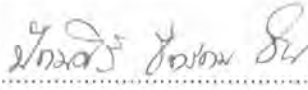
หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวพัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ อีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ อีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์)

พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์ : สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร.
(STATE AND PROBLEMS OF PRESCHOOL PLAYGROUND IN BANGKOK METROPOLIS)
อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.บัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์, 117 หน้า,

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ในด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม และการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น ตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 262 คน และครูอนุบาลจำนวน 262 คน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยดังนี้

- 1) การออกแบบพื้นที่ สนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลส่วนมากมีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นจากพื้นที่ว่างในโรงเรียน มีขนาด 50-100 ตารางวา องค์ประกอบในสนามเด็กเล่น ได้แก่ พื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมและเกม ศาลาหรือที่นั่งพัก สนามเด็กเล่นใกล้อาคารเรียน พื้นสนามของสนามเด็กเล่นใช้วัสดุที่สร้างพื้นสนาม ได้แก่ ปูน หญ้า และทราย
- 2) การเลือกเครื่องเล่นสนาม โครงสร้างของเครื่องเล่น ส่วนใหญ่ทำจากอะลูมิเนียม ลักษณะของเครื่องเล่นสนามเป็นแบบแยกชิ้นและหลายประเภท เครื่องเล่นสนามที่โรงเรียนมีส่วนใหญ่ คือ เครื่องปีนป่าย มีบ้านจำลองเป็นอุปกรณ์ประกอบการเล่น ลักษณะการติดตั้งเครื่องเล่นสนามเป็นการวางเครื่องเล่นบนพื้นสนาม และมีการประกอบของเครื่องเล่น โดยการเชื่อมต่อของวัสดุ
- 3) การใช้งานและการดูแลรักษา ช่วงเวลาที่เด็กได้ใช้สนามเด็กเล่น คือ กิจกรรมกลางแจ้งโดยการจัดตารางการใช้สนามเด็กแบบทุกวันและกำหนดช่วงเวลา ระยะเวลาในการเล่นอิสระและเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวัน ประมาณวันละ 20-40 นาที และมีการทำความสะอาดสนามเด็กเล่นทุกวัน
- 4) ปัญหาที่พบ อันดับแรก คือ ขนาดของสนามเด็กเล่นเล็กเกินไป อันดับที่สอง คือ ไม่ใช้สนามตามข้อปฏิบัติในการใช้สนาม และอันดับที่สาม คือ ระยะเวลาในการใช้สนามไม่ตามตารางเวลา

ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย.....
ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....บัทมศิริ ธีรานุรักษ์

##4683720527 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD: PLAYGROUND/EQUIPMENT PLAYGROUND/OUTDOOR PLAY

PATCHARIN LIMSUPREEYARAT : STATE AND PROBLEMS OF PRESCHOOL PLAYGROUND
 IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : PATTAMASIRI TEEANURAK
 JARUCHAINIWAT.Ph.D., 117 pp.

The purpose of this research was to study state and problems of preschool playground in Bangkok metropolis in landscape design, playground equipment selection, utilization and maintenance. The samples were 262 executives and 262 teachers from 262 kindergartens. The research instruments used in this study were a questionnaire, an interviewing form, an observation form, and a survey form. The data was analyzed using frequency and percentage.

The research findings were as follows:

- 1) Landscape Design: Most sizes of the playgrounds in kindergarten schools were specified based on the schools' free space which ranges from 100 to 200 m². The playgrounds' components were free play area, activity area and benches. It was also found that most of the ground surfaces of the playground were constructed from concrete, grass and sand.
- 2) Playground Equipment Selection: Most of the playground instructions in kindergarten schools were made from aluminum. There were various types of the equipments and most playgrounds had climbers and playhouse for playing, which were installed in the playground by placing the equipments on the ground. It was also found that the equipments were assembled by the welding method.
- 3) Utilization and Maintenance : The children used the playground during the outdoor activity which were scheduled daily and time table. The duration for free play and outdoor activity was 20-40 minutes per day. The playgrounds were cleaned daily.
- 4) Problems: Mostly was the site of playground were too small, followed by the problem of using playground unregulation and the duration of utilization didn't use follow time table.

Department Curriculum, Instruction, and Educational Technology
 Field of study Early Childhood Education
 Academic year 2006

Student's signature.....Patcharin Limsupreeyarat
 Advisor's signature.....Pattamasiri Teeanurak

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
 อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณา
 ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และความอนุเคราะห์ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง
 เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบ
 เครื่องมือในการวิจัย ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ ประธานกรรมการสอบ
 วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่สละเวลาและให้ความกรุณา
 ให้คำแนะนำในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้บริหารและครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครทุกท่าน ที่ได้ให้ความ
 อนุเคราะห์และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้การสนับสนุนและเป็น
 กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา นอกจากนี้ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนส่วน
 หนึ่งเพื่อสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น และพัฒนาการทางการเล่นของเด็กวัยอนุบาล.....	7
ความหมายของการเล่น.....	7
ความสำคัญและประโยชน์ของการเล่น.....	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น.....	9
พัฒนาการและประเภทของการเล่น.....	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่น.....	15
ความหมายของสนามเด็กเล่น.....	15
ความสำคัญและประโยชน์ของสนามเด็กเล่น.....	15
การออกแบบพื้นที่ในสนามเด็กเล่น.....	16
ขนาด ที่ตั้ง และองค์ประกอบในสนามเด็กเล่น.....	17
ชนิดของพื้นสนาม.....	19

บทที่	หน้า
2	การเลือกเครื่องเล่นสนาม.....21
	ประเภทของเครื่องเล่นสนาม.....21
	ลักษณะของเครื่องเล่นที่ปลอดภัยต่อเด็ก.....24
	การใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น.....25
	การใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม.....25
	การใช้งานตามกิจกรรมเสริมประสบการณ์.....25
	การดูแลรักษาสนามเด็กเล่น.....26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....27
3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....29
	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....29
	กรอบการศึกษาในการวิจัย.....29
	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....32
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....34
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....37
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....39
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....40
	ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....40
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสนามเด็กเล่น.....43
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล.....47
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....47
	ภาพรวมของการออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....54
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการเลือกเครื่องเล่นสนามของผู้บริหาร.....54
	ภาพรวมของการเลือกเครื่องเล่นสนามของผู้บริหาร.....64
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....64
	ภาพรวมการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....70
	ผลการวิเคราะห์ เรื่องสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครูอนุบาล.....70

บทที่	หน้า
4(ต่อ) ภาพรวมการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครุอนุบาล.....	78
ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลของผู้บริหาร.....	79
ผลการวิเคราะห์ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลของครุอนุบาล.....	81
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผลการวิจัย.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	90
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ความสามารถในการรองรับการกระแทกของวัสดุแต่ละชนิด.....19
2	พื้นที่รองรับการกระแทกภายใต้เครื่องเล่นสนาม.....19
3	กรอบแนวคิด เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่น ในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร.....31
4	จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ จำแนกตามสังกัดโรงเรียน.....33
5	จำนวนวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....38
6	จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด.....40
7	จำนวนและร้อยละของครูอนุบาล จำแนกตามสถานภาพ.....42
8	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....43
9	จำนวนและร้อยละของข้อคำนึงในการสร้างสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....44
10	จำนวนและร้อยละของผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....46
11	จำนวนและร้อยละของสภาพการกำหนดพื้นที่ในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....47
12	จำนวนและร้อยละของรั้วในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....49
13	จำนวนและร้อยละของพันธุ์ไม้ในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....50
14	จำนวนและร้อยละของสระน้ำหรือบ่อน้ำในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....51
15	จำนวนและร้อยละของแสงแดดและการใช้ร่มเงาในสนามเด็กเล่นจำแนกตามสังกัด.....52
16	จำนวนและร้อยละของวัสดุอุปกรณ์ในการเล่น จำแนกตามสังกัด.....52
17	จำนวนและร้อยละของแนวคิดในการเลือกเครื่องเล่นสนาม จำแนกตามสังกัด..... 53
18	สรุปภาพรวมของการออกแบบพื้นที่สนามเด็กเล่นของผู้บริหาร.....54
19	จำนวนและร้อยละของแนวคิดในการเลือกเครื่องเล่นสนามจากผู้บริหาร.....56
20	จำนวนและร้อยละของโครงสร้างเครื่องเล่นสนาม จำแนกตามสังกัด.....58
21	จำนวนและร้อยละของเครื่องเล่นสนามแต่ละประเภท จำแนกตามสังกัด.....59
22	จำนวนและร้อยละของลักษณะการติดตั้งเครื่องเล่นสนาม จำแนกตามสังกัด.....63
23	สรุปภาพรวมการเลือกเครื่องเล่นสนามในสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร.....64
24	จำนวนและร้อยละของการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....64

ตารางที่	หน้า
25	จำนวนและร้อยละของระดับอายุเด็กที่ใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....65
26	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็กและคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....66
27	จำนวนและร้อยละของการดูแลรักษาความสะอาดสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....68
28	จำนวนและร้อยละของการตรวจสอบสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....68
29	ภาพรวมของการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร.....70
30	จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาและระยะเวลาในการเล่น จำแนกตามสังกัด.....70
31	จำนวนและร้อยละของข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....71
32	จำนวนและร้อยละของผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กและพฤติกรรมการใช้สนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....72
33	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่จัดในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....74
34	จำนวนและร้อยละของความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติมเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....76
35	จำนวนและร้อยละของการดูแลรักษาความสะอาด จำแนกตามสังกัด.....77
36	จำนวนและร้อยละของการบันทึกในสนามเด็กเล่น จำแนกตามสังกัด.....77
37	ภาพรวมของสภาพการใช้งานและการดูแลรักษาสนามเด็กเล่นของครูอนุบาล.....78
38	จำนวนและร้อยละของปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นจากผู้บริหาร จำแนกตามสังกัด.....79
39	จำนวนและร้อยละของปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นจากครูอนุบาล จำแนกตามสังกัด.....81